

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет економічних наук

Кафедра фінансів

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь - бакалавр

на тему: **«ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ КРУПНОГО БІЗНЕСУ ПРИ
ВИХОДІ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ТА СПОСОБИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ»**

Виконав: студент 4-го року навчання,
спеціальність 072
«Фінанси, банківська справа та
страхування»

Гузовський Іларій Русланович

Керівник: Мертенс О.В.
кандидат економічних наук, доцент

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою « _____ »

Секретар ЕК _____ Донкоглова Н.А.
« ____ » _____ 2023 р.

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ	8
1.1. Сутність та засади оцінювання інвестиційних ризиків великого бізнесу.....	8
1.2. Класифікація інвестиційних ризиків великого бізнесу та способи їхньої мінімізації.....	14
1.3. Методичний інструментарій управління ризиками міжнародної інвестиційної діяльності	16
РОЗДІЛ II. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ ПРИ ВИХОДІ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПІДПРИЄМСТВА «НОВА ПОШТА»...	20
2.1. Аналіз економічної діяльності підприємства.....	20
2.2. Оцінка інвестиційних ризиків «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок.....	24
2.3. Оцінка існуючої стратегії мінімізації інвестиційних ризиків підприємства «Нова Пошта».....	27
РОЗДІЛ III. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ЗНИЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «НОВА ПОШТА» ПРИ ВИХОДІ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК.....	34
3.1.Розробка рекомендацій виявлення інвестиційних ризиків для «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок	34
3.2. Проект заходів зі зниження інвестиційних ризиків підприємства «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок.....	36
3.3. Визначення ефективності реалізації проекту.....	38
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	43

ДОДАТКИ.....	49
Додаток А.....	49

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі глобалізації та інтеграції національних економік, міжнародний ринок відіграє важливу роль в розвитку великого бізнесу. Вивчення та оцінка інвестиційних ризиків, пов'язаних з виходом компаній на міжнародний ринок, набуває особливої актуальності в умовах зростання конкуренції, політичної та економічної нестабільності. Виходом на міжнародний ринок великий бізнес має можливість розширити свої географічні кордони, залучити нових клієнтів та партнерів, оптимізувати виробничі процеси та відкрити нові канали збуту. Однак такі переваги супроводжуються підвищенням рівня ризиків, що вимагає від компаній ґрунтовного аналізу та прогнозування потенційних загроз.

У сучасних умовах процес успішного економічного функціонування організації залежить від рівня її безпеки. Зовнішньоекономічна діяльність - одна із сфер економічної діяльності держави, підприємств, фірм, яка тісно пов'язана із зовнішньою торгівлею, експортом та імпортом товарів, іноземними кредитами та інвестиціями, здійсненням спільних з іншими країнами проектів. Види цієї діяльності завжди пов'язані з певним ризиком, тобто можливістю непередбаченої зміни потенціалу або результатів роботи, які як погіршують, так і покращують становище організації. По суті, ризик – можливість невдачі або ймовірність успіху прийняття того чи іншої управлінського рішення, що характеризується завданням збитку або отриманням вигоди.

Розуміння та оцінка ризику у зовнішньоекономічній діяльності допомагає уникнути підприємству безлічі проблем та серйозно впливає на його фінансову стійкість. Управління ризиком нині стає одним із найважливіших завдань менеджменту підприємства. Відповідно, дослідження спрямоване на вивчення особливостей та методів оцінки інвестиційних ризиків великого бізнесу при виході на міжнародний ринок та розробку практичних рекомендацій з метою мінімізації цих ризиків. Враховуючи швидкі зміни у світовій економіці, дослідження даної

теми є актуальним та доречним для наукової спільноти та практичного застосування на рівні корпоративного управління та стратегічного планування.

Проблемам вибору та аналізу стратегій виходу на зовнішні ринки присвячували свої роботи такі американські, англійські та німецькі дослідники, як М. Портер, Д. Гриневей, А. Бернанд, Р. Вернон, Х. Майснер, К. Махарцина, Р. Хелм, М. Перлітц та інші, роботи яких вважаються базовими у досліджуваній сфері. Питання ризиків та їх впливу на зовнішньоекономічну діяльність досліджували численні вітчизняні та зарубіжні науковці, серед яких слід відзначити внесок Г. Марковіца, Дж. Сакса, Дж. Тоді, Т. Медведкіна, О. Шевлюги, А. Богуна, В. Сомова, К. Сокола, І. Прилуцької, Р. Скляренка та інших. Менше з тим, проблематика інвестиційних ризиків великого бізнесу залишається слабо дослідженою і потребує подальших ретельних досліджень, що і зумовлює **актуальність** теми представленого дослідження.

Мета даної роботи – провести комплексну оцінку інвестиційних ризиків великого бізнесу при виході на міжнародний ринок та розробити пропозиції щодо ефективних способів їхньої мінімізації на прикладі компанії «Нова Пошта».

Відповідно до мети сформовані **завдання**:

- Визначити сутність та засади оцінювання інвестиційних ризиків великого бізнесу;
- Описати класифікацію інвестиційних ризиків великого бізнесу та способи їхньої мінімізації;
- Означити методичний інструментарій управління ризиками міжнародної інвестиційної діяльності;
- Провести аналіз економічної діяльності підприємства «Нова Пошта»;
- Оцінити інвестиційні ризики «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок
- Здійснити оцінку існуючої стратегії мінімізації інвестиційних ризиків підприємства «Нова Пошта»;
- Розробити рекомендації стосовно виявлення інвестиційних ризиків для «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок;
- Запропонувати проект заходів зі зниження інвестиційних ризиків підприємства «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок;

- Визначити ефективність реалізації запропонованого проекту.

Об'єктом дослідження є інвестиційні ризики великого бізнесу при виході на міжнародний ринок.

Предмет дослідження – методи та способи мінімізації інвестиційних ризиків великого бізнесу в процесі розширення на міжнародний ринок на прикладі компанії «Нова Пошта».

В процесі роботи над даною темою були використані наступні **методи**: аналіз літератури; системний аналіз; комплексний підхід; класифікація; моделювання; конкретизація. Аналіз літератури був використаний з метою визначити наукову базу для подальшого дослідження. Системний аналіз використаний для розгляду інвестиційних ризиків та їх мінімізації в контексті загальної стратегії компанії та взаємозв'язку з іншими важливими аспектами бізнесу. Комплексний підхід дозволяє врахувати різні види ризиків, а також взаємозв'язок між ними. Метод класифікації дозволив згрупувати інвестиційні ризики крупного бізнесу за окремими ознаками. Моделювання використане з метою візуалізувати різні варіанти управління ризиками та оцінити їх ефективність. Конкретизація передбачає застосування отриманих теоретичних знань про інвестиційні ризики та методи їх мінімізації до досліджуваного підприємства «Нова Пошта».

Інформаційну базу дослідження становлять положення законодавчих та нормативно-правових актів України з питань формування та реалізації зовнішньоекономічної діяльності, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених з питань оцінки інвестиційних ризиків, міжнародного бізнесу та управління ризиками. Додатково були використані матеріали з міжнародних рейтингових агентств, економічні прогнози, дослідження ринкових аналітиків, наукові публікації з питань міжнародної економіки та управління ризиками. Джерелами інформації також виступали ресурси Інтернет, включаючи офіційні веб-сайти компанії «Нова Пошта», урядових установ та організацій, наукових журналів, дослідницьких центрів, а також відгуки експертів і практиків у галузі інвестиційних ризиків та міжнародного бізнесу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання шляхом запровадження в діяльності дослідженого підприємства «Нова Пошта».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в узагальненні існуючих теоретичних та методичних підходів до оцінки та мінімізації інвестиційних ризиків, а також в доповненні існуючих способів класифікації інвестиційних ризиків великого бізнесу.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з ... найменувань та ... додатків. В роботі наведено ... рисунків та ... таблиць. Загальний обсяг роботи становить ... сторінок.

РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ

1.1. Сутність та засади оцінювання інвестиційних ризиків великого бізнесу

Ризик характерний абсолютно для будь-якої сфери життєдіяльності – особливо для економічної сфери, яка пов'язана з виробництвом товарів та послуг, а також із здійсненням науково – технічних проектів. У повсякденному житті ми стикаємося з політичними, економічними, екологічними, психологічними, правовими, медичними та багатьма іншими видами ризиків. Ризик є надзвичайно складним та багатоаспектним явищем не лише в економіці, але й у будь-якій іншій сфері життєдіяльності [37, с. 246].

Однозначного розуміння сутності ризику немає. Це пов'язано з тим, що це явище має кілька несхожих, або взагалі протилежних основ, а також з тим, що ризик завжди пов'язаний з суб'єктом і рішеннями, які той приймає [32, с. 89]. Отже, ризик є наслідком рішення суб'єкту, який не тільки здійснює вибір, а й оцінює ситуацію - як ймовірність настання можливих подій, так і величину їх наслідків.

Нині ризик найактивніше досліджується як складова економічної діяльності. Його дослідженням займалися численні науковці, серед яких варто відзначити внесок А. Віллета, Д. Пфедфера, В. Гельмана, Д. Террі, Е. Нікбахта, П. Бернстайна та багатьох інших. Сучасні дослідники, наприклад, вітчизняні вчені Л. Радзіховська та О. Іващук, під економічним ризиком вважають об'єктивно-суб'єктивну категорію в діяльності суб'єктів господарювання, причиною якої є невизначеність, пов'язана з випадковим характером економічних процесів, недостатністю та неточністю інформації про них, впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, яка обчислюється на підставі оцінки ймовірності негативного (втрати) чи позитивного відхилення від очікуваних значень у ситуаціях суб'єктивного вибору оптимального рішення з певної кількості альтернативних [33, с. 7].

Також його можна розглядати як потенційну ймовірність втрати, основною характеристикою якого є, відповідно, невизначеність, яка є пов'язаною з

можливістю виникнення несприятливих ситуацій та їх наслідків. Ризик можливий в тому випадку, якщо обстановка та умови провадження діяльності змінюватимуться у напрямі, відмінному від передбаченого планами та розрахунками.

Відповідно, інвестиційний ризик – це різні форми нестабільності та невизначеності, пов'язані з інвестиційним процесом, які можуть призвести до збитків або недосягнення очікуваних доходів. Як і сам ризик, поняття інвестиційного ризику може розглядатись по різному (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 Підходи до визначення поняття «інвестиційний ризик»

Автор	Визначення
1	2
З. Боуді та інші [14, с. 314]	Інвестиційний ризик - це ймовірність втрати частини або всієї інвестиції через небезпечні або несприятливі ринкові умови
А. Дамодаран [15, с. 106]	Інвестиційний ризик - це ризик, пов'язаний з фінансовими результатами інвестицій, включаючи можливість не досягти очікуваних доходів, низьку віддачу та можливість повної втрати початкових інвестицій.
Н. Заярна та А. Гузеєва [16, с. 284]	Інвестиційний ризик - це можливість нездійснення запланованих цілей інвестування (таких, як прибуток або соціальний ефект) і отримання грошових збитків.
Е. Елтон та інші [17]	Інвестиційний ризик - це міра невизначеності щодо здатності інвестиційного об'єкта забезпечити очікувані доходи та/або збереження вкладених коштів, враховуючи різні фактори, такі як зміни на ринку, інфляція, політичні ризики та інші зовнішні та внутрішні обставини.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Т. Майорова [18, с. 168]	Інвестиційний ризик — це можливість прийняття раціонального управлінського рішення, в рамках якого можна дати вірогідну кількісну та якісну оцінку дії факторів невизначеності, підсумком чого є отримання інвестором одного з трьох економічних результатів: негативного (збиток), нульового (відшкодування вкладеного капіталу) або позитивного (відшкодування вкладеного капіталу та отримання прибутку).
І. Греськів та інші [19]	Інвестиційний ризик – це загроза або ймовірність повного або часткового недосягнення запланованих цілей інвестування, таких як прибуток або соціальний ефект, і отримання грошових збитків.

Джерело: складено автором на основі зазначених джерел

З таблиці можна зробити висновок, що поняття «інвестиційний ризик» має кілька різних визначень, які більш чи менш пов'язані між собою. Аналізуючи наведені визначення, стає очевидним, що всі вони мають спільну основу - інвестиційний ризик стосується ймовірності втрати або невдалого результату внаслідок інвестиційних рішень.

Загалом, інвестиційний ризик відображає невизначеність та можливу негативну динаміку фінансових результатів інвестування, що може включати низьку віддачу, втрату початкових інвестицій або нездійснення запланованих цілей. Інші чинники, такі як зміни на ринку, інфляція, політичні ризики та інші зовнішні та внутрішні обставини, також можуть впливати на рівень інвестиційного ризику. Крім того, визначення інвестиційного ризику може бути пов'язане з можливістю дати кількісну та якісну оцінку дії факторів невизначеності та прийняття раціонального управлінського рішення.

В даному кваліфікаційному дослідженні пропонуємо спиратись на визначення, дане Т. Майоровою, яке, на нашу думку, найбільш повно розкриває сутність інвестиційного ризику.

В. Вороніна зазначає, що інвестиційний ризик включає шість напрямів в якості складових, кожен з яких характеризується цілою групою показників (рис. 1.1).

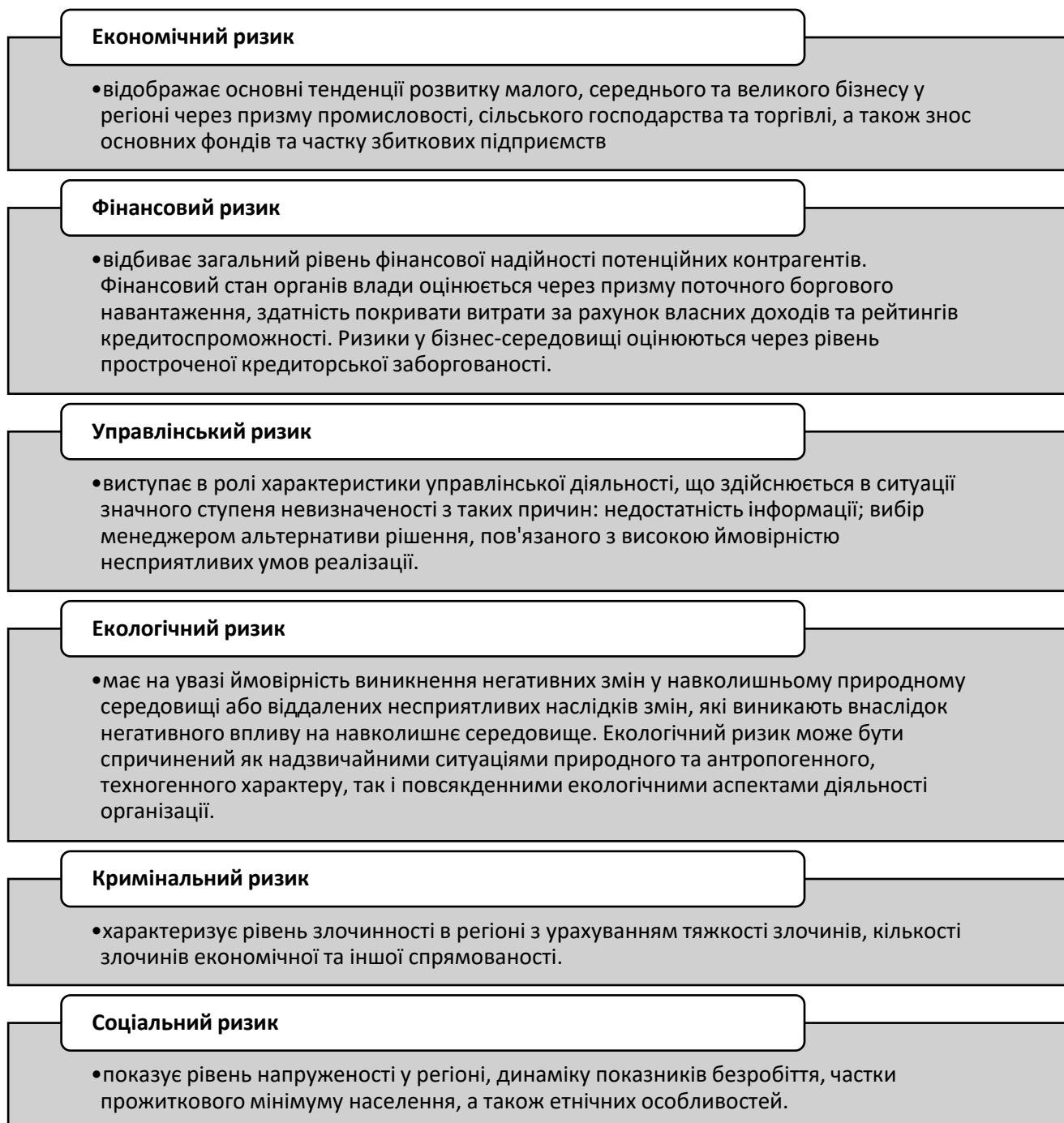

Рисунок 1.1 – Складові інвестиційного ризику

Джерело: складено автором на основі [19, с. 7-8]

Говорячи про інвестиційні ризики великого бізнесу, передусім виникає необхідність визначитись з розумінням даного поняття.

Великий бізнес - це термін, що використовується для опису компаній та корпорацій, які мають значний обсяг операцій, велику кількість співробітників, суттєві доходи та вплив на ринок. Він може також включати підприємства, що займають провідні позиції у своїй галузі та регіоні. В Україні, як і в багатьох інших країнах, великий бізнес регулюється рядом законодавчих актів, які стосуються оподаткування, працевлаштування, дотримання екологічних норм, конкуренції тощо.

Відмінності між малим, середнім та великим бізнесом зазвичай залежать від ряду показників, таких як рівень прибутку, розмір активів та кількість працівників. В законодавстві України складно знайти конкретні визначення щодо відмежування великого бізнесу від середнього та малого, фактично, єдиним законодавчим актом, з якого можна зрозуміти, які підприємства уряд України відносить до великих, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з якого випливає, що за критеріями розміру підприємство може бути визнане великим, якщо воно відповідає хоча б одному з наступних критеріїв:

- середньорічна кількість співробітників протягом року становить більше 250 осіб;
- сума чистих доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік перевищує 40 мільйонів євро;
- загальна балансова вартість активів становить більше 20 мільйонів євро [11].

Інвестиційні ризики відіграють важливу роль у великому бізнесі, оскільки їх управління та мінімізація можуть впливати на фінансову стабільність, успіх та зростання компанії. У великому бізнесі управління інвестиційними ризиками має важливе значення для підтримки стабільності, сталого розвитку та забезпечення доходів для акціонерів. Важливо пам'ятати, що інвестиційні ризики завжди будуть присутні, але ефективне управління та стратегії мінімізації можуть допомогти компанії досягти своїх фінансових цілей та зберегти репутацію.

Оцінювання інвестиційних ризиків є важливим етапом у процесі прийняття рішень щодо вкладення капіталу в бізнес-проекти. Великі корпорації зазвичай

використовують комплексні підходи для оцінювання ризиків, включаючи як кількісні, так і якісні методики, серед яких можна виділити наступні:

1. Ідентифікація ризиків. Перш за все, необхідно визначити можливі ризики, які можуть вплинути на інвестиційний проект. Це можуть бути ринкові ризики, фінансові ризики, операційні ризики, стратегічні ризики, легальні ризики тощо. Детальніше розглянемо класифікацію інвестиційних ризиків в підрозділі 1.2 кваліфікаційного дослідження.
2. Кількісне оцінювання ризиків:
 - Статистичні методи. Вартісна міра ризику (Value-at-Risk, VaR), розрахунок стандартного відхилення, коефіцієнт кореляції, регресійний аналіз тощо [12, с. 432-434].
 - Моделі портфельної теорії. Моделі, розроблені на основі портфельної теорії Марковіца, які оцінюють ризик на основі очікуваної довгострокової доходності та волатильності активів.
 - Симуляційні методи. Методи, що імітують розвиток подій в реальності, такі як метод Монте-Карло, метод аналогій та інші стохастичні моделі для оцінки різних сценаріїв та їх впливу на інвестиційний проект [13, с. 2].
 - Рівень невпевненості. Оцінка інвестиційних ризиків з урахуванням можливих змін в економічному середовищі, регуляторних змін та галузевих тенденцій.
3. Якісне оцінювання ризиків. Проводяться експертні оцінки та аналіз можливих наслідків для інвестиційного проекту з урахуванням специфіки галузі, конкурентних переваг, корпоративної культури, керівництва та інших нематеріальних факторів. Використовуються методи, такі як аналіз сильних та слабких сторін, можливостей та загроз (SWOT-аналіз), аналіз стейкхолдерів, аналіз ризиків ланцюга поставок тощо [14].
4. Ранжування та пріоритизація ризиків. На основі кількісних та якісних оцінок ризики ранжуються за ступенем їх впливу на інвестиційний проект. Це допомагає приймати рішення щодо пріоритизації ресурсів для мінімізації або усунення найбільш значущих ризиків.

Ці засади оцінювання інвестиційних ризиків допомагають великому бізнесу краще розуміти та управляти ризиками, а також раціонально розподіляти ресурси і забезпечувати стабільність та зростання своєї діяльності.

1.2. Класифікація інвестиційних ризиків великого бізнесу та способи їхньої мінімізації

Як було виявлено в попередньому параграфі дослідження, інвестиційні ризики - це потенційні втрати або невдачі, пов'язані з інвестуванням в різні активи або проекти. Для повного розуміння сутності інвестиційних ризиків необхідним етапом їх дослідження виступає їх класифікація, яка допомагає систематизувати різні види ризиків та розуміти, як вони пов'язані між собою. Це сприяє створенню структурованого підходу до аналізу ризиків, що дозволяє більш ефективно управляти ризиками. Також класифікація ризиків може допомогти визначити відповідні інструменти та підходи для їх контролю, оптимізувати процес прийняття рішень тощо.

Аналіз багатьох спроб класифікації інвестиційних ризиків, які проводились в нашій країні, а також дослідження іноземного досвіду, дозволяють зробити висновок, що існує великий розрив між думками авторів в розумінні складових інвестиційних ризиків [15, с. 10].

Будь-яка класифікація інвестиційних ризиків засновується, передусім, на визначенні факторів, які спричиняють ризик. Для з'ясування важливої ролі, яку відіграють інвестиційні ризики, можемо класифікувати їх за різними ознаками. Розкриємо це питання у вигляді малюнка, виділивши основні види ризиків.

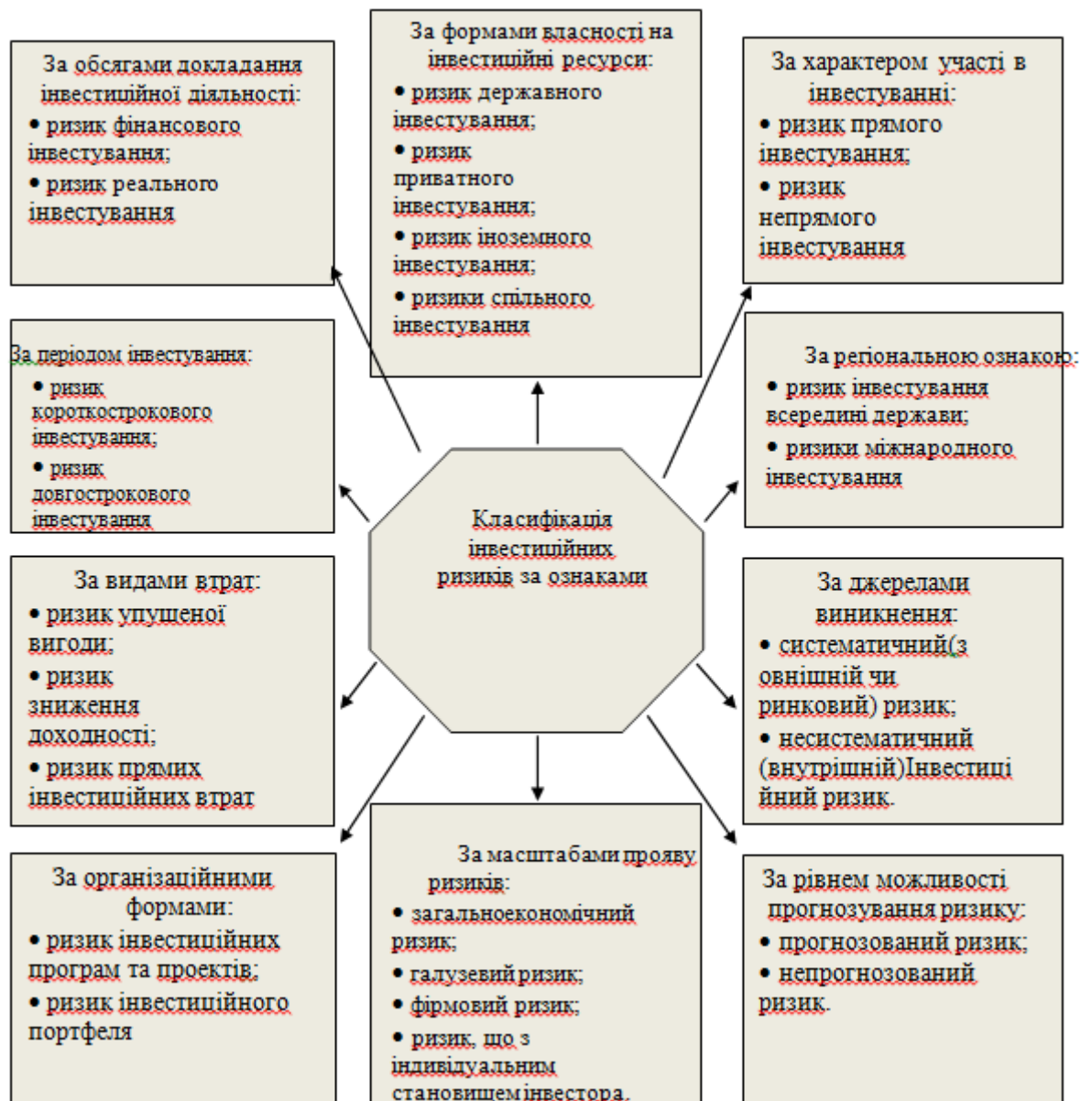

Рисунок 1.2 – Класифікація інвестиційних ризиків за ознаками

Оцінюючи інвестиційних ризиків зазвичай використовується якісний і кількісний підходи, оскільки дуже важливо враховувати середовище, де здійснюється будь-який проект, особливо інвестиційний.

Для прийняття максимально правильних та оптимальних рішень у ситуації ризику необхідно вивчати та застосовувати критерії ефективності (особливо у ситуаціях, коли спочатку обраний критерій не дає повної впевненості). До них відносяться: критерій максимаксу, максимінний критерій Вальда, критерій

мінімаксного ризику Севіджа, критерій Гурвіца, критерій байдужості, критерій Байєса-Лапласа та інші.

За відсутності інформації про стани середовища теорія не дає однозначних та математично суворих рекомендацій щодо вибору критеріїв прийняття рішень. Це більшою мірою невизначеністю ситуації. Розумним виходом у випадках є спроба отримати додаткову інформацію, без якої прийняті рішення недостатньо обґрунтовані й у значною мірою суб'єктивні.

Крім описаних найбільш точних критеріїв прийняття інвестиційних рішень, використовуються й інші методи, які визначаються такими критеріями, як термін окупності, прибуток на капітал, внутрішня норма прибутку.

Підвищення якості прийнятих рішень сприяє застосування статистичних методів. Хоч воно і не дає абсолютно достовірних результатів, які є суб'єктивними через довільність вибору критерію прийняття рішень, проте створює деяке впорядкування уявлень про проблему, оскільки задаються безліч станів природи, альтернативні рішення, виграші та втрати при різних поєднаннях. стану "середовище - рішення".

1.3. Методичний інструментарій управління ризиками міжнародної інвестиційної діяльності

Для забезпечення сталого зростання економіки та досягнення конкурентоспроможності на міжнародних ринках необхідним є значний приріст інвестиційних ресурсів в економіку, їхній оптимальний розподіл з урахуванням балансу між короткостроковою рентабельністю та тактичними завданнями удосконалення державної економіки. Інвестиції є невіддільним сегментом будь-якої економічної системи. Вони покликані не лише зупинити спад та пожвавити виробництво, а й забезпечити умови для вирішення складнішого завдання — глибокої структурної перебудови національної економіки.

Інвестиційний ризик – це можливість коливання значення реального інвестиційного доходу від значення ймовірного: що не рівномірніше шкала коливань допустимих доходів, то більше ризикованість і навпаки.

Так само ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю, прийнято тлумачити, як ймовірність отримання результату, відмінного від очікуваного, в результаті екзогенних та ендогенних факторів впливу. Під очікуваним результатом передбачається отримання доходів або досягнення певного соціального, технологічного, інформаційного, інноваційного та інших ефектів.

Структура інвестиційного ризику є багатокomпонентною, оскільки до неї входить безліч різноманітних типів ризиків.

- ризик ліквідності - пов'язаний з нездатністю продати ваші інвестиції за прийнятною ціною та отримати встановлену суму. Для збуту інвестицій, вам може знадобитися знизити ціну [32].

- Концентраційний ризик – втрати у результаті зосередження коштів у одній інвестиції чи типі інвестицій. При диверсифікації інвестицій ризики розподіляються за різними видами інвестицій, галузей та географічними регіонами.

- Кредитний ризик. Загроза того, що державний орган або фірма, що випустили облігацію, зіткнуться з фінансовими ускладненнями та не зможуть виплатити відсотки або погасити основну суму на момент погашення.

- Реінвестиційний ризик – позбавлення при реінвестуванні основний суми чи доходу за нижчою відсотковою ставкою.

- Інфляційний ризик – втрата купівельної спроможності через невідповідність вартості інвестицій рівню інфляції. Інфляція підриває купівельну спроможність грошей із часом.

- Ризик довголіття - можливість пережити свої заощадження. Ця можливість є особливо актуальною для людей, які вийшли на пенсію, або наближаються до виходу на пенсію.

- ризик іноземних інвестицій – втрати під час інвестування у країни.

Ризики інвестиційної діяльності найбільше залежні від зовнішніх факторів, таких як:

1. Малостійкість економіки регіону (великі темпи інфляції; з кожним роком обсяги випуску продукції дедалі нижчі; домінуюча кількість збиткових підприємств).

2. Низька інвестиційна активність (невеликі обсяги як інвестування в економіку, так і залучення іноземного капіталу; велика кількість незакінченого будівництва тощо)

3. Нестабільна політична ситуація (загроза воєнних дій, мітингів).

4. Малорозвинена правова сфера (недолік розвиненого, тямущого та гнучкого законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності; відсутність особливого територіального законодавства, що координує привілейовані умови інвестування).

5. Соціальна нестабільність (високі показники за рівнем безробіття; диференційованість доходів громадян).

6. Неналежна екологічна ситуація (наявність підприємств, які впливають на рівень забруднення навколишнього середовища; велика кількість виробничих відходів; несприятливий клімат) [42].

Однією з передумов стимулювання та налагодження інвестиційної діяльності підприємств України є підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки, що потребує спрямування значних обсягів інвестицій на оновлення основних фондів на основі ресурсозбереження, енергозбереження, виробництва інновацій та започаткування нових екологічно безпечних технологій виробництва. Характеризуючи сучасний стан інвестицій в Україну, можна відзначити, що наразі наша держава не отримала серйозних досягнень у гарантуванні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Обсяги інвестиційної діяльності підприємства відрізняються значною непропорційністю в якийсь час. Циклічність масштабів цієї діяльності виробляється низкою умов – потребою авансованої акумуляції грошових сум на момент здійснення певних інвестиційних проектів; використанням відповідних зовнішніх вимог виконання інвестиційної діяльності; поетапність створення внутрішніх умов значних " інвестиційних проривів " .

Висновки до розділу 1

Дослідження та аналіз ризику інвестиційної діяльності більшою мірою залежать від характеру передбачуваних ризиків, ймовірності їх виникнення та ступеня впливу на ефективність реалізації проекту.

Критеріями вибору інвестиційної альтернативи застосовують такі показники, як прибуток, собівартість, рентабельність, точка беззбитковості проекту. Найбільш практично застосовною у сучасній економічній ситуації реалізації інвестиційних проектів, мій погляд, є комбінація методів оцінки ризику залежно від цілей аналізу, типу інвестиційного проекту, характеру оцінюваних ризиків.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що основним інструментом аналізу ризику є комплексне обґрунтування інвестиційного проекту, який включає процедури з ідентифікації ризиків, процедури розрахунку та оцінки ризиків, їх мінімізації та контролю за допомогою прийняття оперативних рішень.

РОЗДІЛ II. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ ВЕЛИКОГО БІЗНЕСУ ПРИ ВИХОДІ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПІДПРИЄМСТВА «НОВА ПОШТА»

2.1. Аналіз економічної діяльності підприємства

«Нова Пошта» – великий поштовий оператор зв’язку, який працює на ринку України в кожному регіоні [52].

«Нова Пошта» було створено у 2001 році. Компанія вже довгий час пропонує клієнтам зручні, доступні та якісні послуги: швидку доставку вантажів й кореспонденції по території України та за її межами. Компанія використовує в своїй діяльності нові технології та послуги з доставки товарів (вантажів): склад-склад, двері-двері, склад-двері, двері-склад.

«Нова Пошта» перший український оператор з впровадження експрес-перевезень – повного комплексу надання послуг з доставки документів, вантажів, грошових переказів.

Територіальне покриття діяльності компанії нараховує понад 1052 відділень поштового зв’язку у 646 населених пунктах України.

Компанія кожного року отримує різні нагороди та займає лідируючі позиції українського ринку (рис. 1.1).

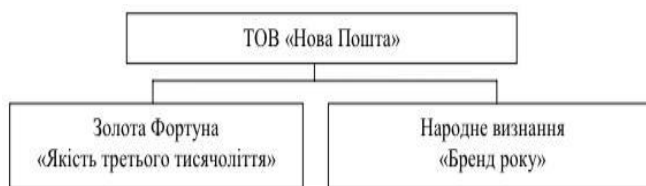

Рисунок 2.1 - Нагороди ТОВ «Нова Пошта»

«Нова Пошта» працює під гаслом – «Ми там, де вам зручно!».

В процесі сортування поштової кореспонденції запроваджена 5-ти значна індексація – якісне, просте, прискорене обслуговування клієнтів. Народне визнання «Бренд року» забезпечення процесу виробництва використовує нові сучасні технології, сучасну техніку, транспорт, сучасний ремонт, розширення поштових мереж.

ТОВ «Нова Пошта» має корпоративний Інтернет-портал (www.novaposhta.ua), що сприяє взаємозв'язку інформаційних ресурсів всіх підрозділів підприємства.

Використання нових технологій дозволяє компанії надавати сучасні послуги – доставку товарів та вантажів з інтернет-магазинів; зберігання вантажів (певний термін); зворотня доставка (повернення); упаковка вантажу (різні види упаковки). Було створено 78 поштових відділень (Інтернет-пунктів) для зручного користування та доступності клієнтів.

В компанії «Нова Пошта» розвиваються фінансові та банківські послуги – оформлюються фінансові документи й приймається готівка. Широкий спектр послуг компанії включає більше ніж 70 видів послуг.

«Нова Пошта» учасник міжнародних проектів: «Система реєстрації й контролю проходження пошти в Україні», «Міжнародна фінансова система», «Постійний контроль якості».

Значна увага компанії приділяється забезпеченню та підвищенню рівня високої кваліфікації персоналу (курси, тренінги, семінари, навчальні центри). Організаційна структура ТОВ «Нова Пошта» представлена в додатку А.

Таблиця 2.1 [52] Основні економічні показники фінансово - господарської діяльності ТОВ «Нова Пошта» ТОВ «Нова Пошта» за період 2019 – 2021 рр., тис.грн.

Показники	2019	2020	2021	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення		
				2020/ 2019	2021/ 2020	2021/ 2019	2020/ 2020	2021/ 2020	2021/ 2019
1. Виручка, тис. грн.	1345331	1690285 7	2084350 2	344953 9	394064 5	739018 4	1,26	1,23	1,55
2. Собівартість продажів, тис.грн	1050434 2	1287708 6	1644100 4	237274 4	356391 8	593666 2	1,23	1,28	1,57
3. Валовий прибуток	2948976	4025771	4402498	107679 5	376727	145352 2	1,37	1,09	1,49
4. Фінансовий результат від операційної діяльності	1024144	1538307	1611195	514163	72888	587051	1,50	1,05	1,57
5. Чистий прибуток, тис . грн.	782954	991292	2600320	208338	160902 8	181736 6	1,27	2,62	3,32

З наведених даних бачимо, що протягом 2019 – 2022 рр. дохід від реалізації продукції з кожним роком збільшувався. Найбільший за останні роки чистий дохід від реалізації продукції був у 2021 році і, що на 23% більше, ніж у минулому році і на 55 % більше ніж у 2019 році.

У 2021 р. відбулось підвищення собівартості виробленої продукції , що становить 28% в порівнянні з 2020 р., та на 57% в порівнянні з 2019 роком, це пов'язано зі збільшенням обсягів виробництва.

Розрахуємо основні показники рентабельності ТОВ «Нова Пошта» та узагальнимо дані розрахунків у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 [52]. Показники рентабельності «Нова Пошта» за 2019-2021 роки, %

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, +,-	
	2019	2020	2021	2021/ 2020	2021/ 2019
Валова рентабельність продаж	28,2	28,0	27,5	-0,5	-0,7
Операційна рентабельність продаж	13,2	16,6	17,8	1,2	4,6
Чиста рентабельність продаж	10,8	13,5	14,6	1,1	3,8
Рентабельність продукції (послуг) за валовим прибутком	39,2	38,9	37,9	-1,0	-1,3
Рентабельність власного капіталу	30,2	32,6	38,5	5,9	8,3

Аналізуючи діяльність «Нова Пошта» за 2019-2021 рр. спостерігається збільшення загальної рентабельності. Але треба відмітити, що показник валової рентабельності продаж знизився, у 2019 р. він становив 28,2%, а у 2021 р. 27,5%, це пов'язано з тим, що була проведена неефективна політика ціноутворення.

У результаті зростання у 2019-2021 рр. фінансових результатів від операційної діяльності та чистого доходу від реалізації продукції - операційна рентабельність продаж зростала з кожним роком, у 2021 р. вона становила 27,5%, це на 4,6% більше ніж у 2019 р.

Чиста рентабельність продаж, також зростала з кожним роком, у 2019 р. вона дорівнювала 10,8 %, а вже у 2020 р. – 14,6 %, а рентабельність власного капіталу зросла на 8,3 % за 3 роки та склала 38,5 % у 2021 р.

2.2. Оцінка інвестиційних ризиків «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок

Скорочення від політичних, економічних, соціальних та технологічних факторів, що впливають на розвиток бізнесу (Political, Economic, Social and Technology factors). Цей тип аналізу використовується як інструмент для визначення довгострокової стратегії компанії.

Результати дослідження PEST-аналізу діяльності ТОВ «Нова Пошта» представлені в табл.2.3

Таблиця 2.3 PEST-аналізу діяльності «Нова Пошта»

Р	Політика	вага	бал	оцінка	Е	Економіка	вага	бал	оцінка
1.	Наявність розгалуженої мережі в Україні та в декількох країнах Європи	0.1	2	3	1.	Суттєве зменшення ВВП в зв'язку з воєнними діями на території країни	0.2	4	4
2.	Посилення тиску на підприємство через посилення державного регулювання	0.2	2	3	2.	Зростання рівня безробіття (до 2023р. Прогнозується 55% безробітних)	0.2	3	3
3.	Скорочення поштових потоків через політичні конфлікти	0.1	2	3	3.	Розвиток безготівкової економіки	0.1	2	2
4.	Підвищення відповідальності за порушення вагових обмежень (багатотонний транспорт)	0.1	2	3	4.	Залежність фінансових результатів від якості роботи численного персоналу	0.2	3	3
5.	Воєнний стан в Україні	0.5	5	5	5.	Здійснення реформ в умовах швидкого розвитку конкуренції	0.3	3	3
Усього		1	-	17	Усього		1	-	15
С	Соціум	вага	бал	оцінка	Т	Технологія	вага	бал	оцінка
1.	Пандемія (сезонне зростання ізоляції, подекуди	0.6	5	5	1.	Зростання технологічних інновацій	0.2	3	3

посилення карантинних заходів)				та кваліфікованих працівників			
2. Демографічна криза	0.1	2	2	2. Високі темпи інформатизації підприємства	0.2	3	3
3. Дезурбанізація, іміграція, ВПО	0.1	2	2	3. Поширення інтернету (4G та 5 G) на території країни	0.3	4	4
4. Більш селективний та інформований підхід до аналізу поведінки клієнтів, особливо онлайн-покупців	0.1	2	2	4. Тимчасові відключення електроенергії в зв'язку з обстрілами підсанцій	0.3	5	5
5. Заміна всього пластику і використання тільки еко матеріалів	0.1	2	2				
п 5		13		п 4			15
Усього	1	-		Усього	1	-	

Найбільші чинники, які впливають на підприємство: виключення електроенергії, пандемія, воєнний стан.

Побудуємо карту стратегічних груп конкурентів, використовуючи статистичні дані, а також аналітичні огляди однієї з галузей експрес доставки.

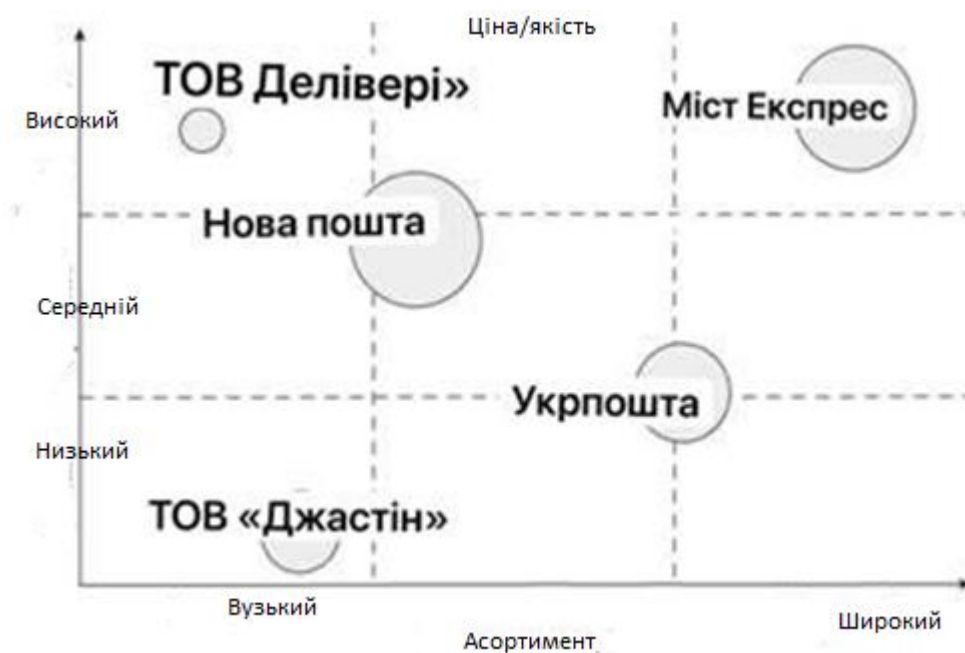

Рисунок 2.2. Стратегічна карта «Нова Пошта»

Найбільші мережі відділень — в Укрпошти (12800) та Нової Пошти (2300 + 1400 поштомаїв).

Делфаст і Zluchna займаються адресною доставкою, тому їм не потрібно багато відділень. І швидкість доставки товарів у них набагато вища, ніж у інших служб.

Що стосується програм лояльності, то за використання онлайн-сервісів Нової Пошти, компанія нараховує кошти на бонусний рахунок і дарує додаткові дні зберігання вантажів. Укрпошта має програму «Щасливі години» (клієнти можуть відправити посилки зі знижкою 10% з 19.00 до 21.00 у будні дні). В службі Делівері можна накопичувати бали, а потім використовувати їх для оплати послуг з розрахунком 10 балів = 1 грн. А Автолюкс дає можливість обмінювати бали на одноразові знижки та цінні призи.

Вартість доставки — один з найважливіших критеріїв вибору. Найдорожче перевозити невеликі вантажі в службах Meest Express (52 грн) та Нова Пошта (60 грн). Середні — в службах Укрпошта (94 грн) та Інтайм (94 грн). А за доставку об'ємних вантажів найбільше доведеться заплатити Meest Express (975 грн).

На базі проведених досліджень можна стверджувати, що побудова КСГ надає структуроване бачення конкуренції на ринку, сприяє виявленню слабких сторін та

можливих конкурентних переваг підприємств на основі аналізу відповідних параметрів.

Отже можна виділити такі види інвестиційний ризиків на ТОВ «Нова пошта»:

1. Ділові – пов'язані з прийняттям неправильних управлінських рішень, у яких знижується ефективність діяльності емітента, як наслідок, дешевшають його активи.

2. Операційні - пов'язані з операціями безпосередньо з активами. Часто операційні ризики виникають у разі неправомірного використання інсайдерської інформації та маніпулювання ринком.

3. Фінансові - пов'язані з фінансовим станом емітента. Погіршення його фінансових показників може позначитися не лише на вартості активів, а й на можливості виплати дивідендів акціонерам.

Крім того, існують ризики, які виникають при вкладенні в будь-які інструменти та поширюються на весь ринок загалом. Вони називаються системними чи недиверсифікованими. Серед них можна виділити:

1. ринкові - пов'язані зі зміною ринкової вартості активів через зовнішні фактори та події в економіці (військовий стан в країні).

2. Інфляційні - пов'язані з підвищенням рівня інфляції та знеціненням грошей. Особливо такі ризики є актуальними при вкладенні в банківські депозити.

3. Пов'язані з ліквідністю – набуваючи низьколіквідних активів, інвестор повинен враховувати, що є ризик неможливості реалізації їх у найбільш вдалий момент.

4. Випадкові - пов'язані з виникненням подій, які неможливо передбачити і які можуть вплинути на стан ринку в цілому.

2.3. Оцінка існуючої стратегії мінімізації інвестиційних ризиків підприємства «Нова Пошта»

Основною перешкодою для інвестицій в українську економіку є військові ризики: пошкодження, знищення активів або їх окупація, руйнування логістичної

та енергетичної інфраструктури, просте виробництво, блокування портів. Сюди ж слід додати неможливість залучення зовнішнього фінансування та високу вартість страхування інвестицій.

Розглянемо кореляційно-регресійний аналіз впливу інвестиційних витрат на результати інвестиційної діяльності ТОВ «Нова Пошта Делівері»

Явищем кореляції називають наявність неповного зв'язку між двома факторами, що аналізуються, тобто зв'язок, за якого будь - якому значенню однієї змінної величини може відповідати декілька різноманітних значень іншої змінної. Відповідно кореляційний аналіз визначає тісноту такого зв'язку між факторами.

Регресійна залежність (регресія) полягає у наявності залежності однієї випадкової величини від значень інших випадкових величин [36].

Найчастіше дані явища аналізують разом, за допомогою кореляційно-регресійного аналізу. Даний тип аналізу є невід'ємною частиною вивчення більшості економічних явищ, адже кореляційно-регресійний аналіз дозволяє врахувати недоліки попередніх аналізів шляхом визначення впливу багатьох факторів, які діють взаємопов'язано. [17]

Таким чином застосування кореляційно-регресійного аналізу допоможе виявити ті фактори, зміна яких буде значущою та найбільш доцільною при розробленні рекомендацій для напрямів покращення результативності предмета дослідження.

Для проведення кореляційно-регресійного аналізу в першу чергу необхідно визначити результативний (y) та декілька факторних ознак (x_n)

предмету дослідження. Оскільки у даній роботі нами аналізується ефективність інвестиційної діяльності ТОВ «Нова Пошта Делівері», то як результативну ознаку нами було обрано суму грошового потоку від діяльності нового центру в Польщі як один з основних показників ефективності інвестиційної діяльності. І, відповідно, як факторні ознаки було обрано найбільш значущі по сумі та суті статті витрат: інвестиційні, на оплату праці й інші операційні витрати та амортизацію.

Таблиця 2.4 – Основні показники діяльності інвестиційного проекту у період 2023 – 2028 рр. тис. грн.

Показник	Рік					
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
FCF	-3 297	6 921	7 497	12 785	17 412	23 881
Інвестиційні витрати	21 480	4 815	0	0	0	0
Заробітня плата та операційні витрати	16 324	16 410	17 106	17 916	19 089	19 790
Амортизація	4 822	4 317	4 453	4 487	4 761	4 761

IRR (Internal Rate of Return), чи ВНД – показник внутрішньої норми прибутковості інвестиційного проекту. Часто застосовується для зіставлення різних пропозицій щодо перспективи зростання та прибутковості. Чим вище IRR, тим більші перспективи зростання цього проекту. Розрахуємо відсоткову ставку IRR в Excel.

Таблиця 2.5 – Показники для розрахунку IRR. FCF в тис. грн.

Рік	Показник FCF
2023	-3 297
2024	6 921
2025	7 497
2026	12 785
2027	17 412
2028	23 881

За розрахунками отримали $IRR=86\%$. Отже, розрахунки показали, що внутрішня норма доходності інвестиційного проекту становить 86% .

NPV – один із методів оцінки інвестиційного проекту, що ґрунтується на методології дисконтування грошових потоків. Даний показник вираховується за

формулою:

$$NPV = FCF(1)/(1+r) + FCF(2)/(1+r)^2 + \dots + FCF(5)/(1+r)^5 + (FCF(5) * (1+g)/(r-g))/(1+r)^5$$

Таблиця 2.5 – Показники для розрахунку NPV. FCF в тис. грн.

Рік	Показник FCF
2023	-3 297
2024	6 921
2025	7 497
2026	12 785
2027	17 412
2028	23 881

За розрахунками при $r=20\%$, NPV склало 27558,09 грн. Отже, можна зробити висновок, що NPV більше 0, а отже інвестиційний проект можна вважати вигідним.

Далі розглянемо залежність обсягів поштових перевезень від рівня ВВП Європи для оцінки ефективності інвестиційного проекту. Даний аналіз дозволить підтвердити або спростувати гіпотезу про залежність обсягів поштових перевезень від рівня ВВП.

Таблиця 2.6 – Залежність обсягів поштових перевезень від рівня ВВП Європи

Рік	Обсяг поштових перевезень, млн т	ВВП, млрд доларів
2018	123,2	18749
2019	126,47	15593
2020	134,4	15276
2021	190,04	17177
2022	196.13	17293

В даній задачі прямолінійна форма зв'язку.

На 2 етапі кореляційно-регресійного аналізу визначається щільність зв'язку між результативним показником і чинником, який обумовлює його зміну

Щільність зв'язку характеризується коефіцієнтом кореляції або індексом кореляції (придатний для вимірювання тісноти зв'язку при будь-якій формі залежності), та кореляційним відношенням (при криволінійній формі залежності).

Таблиця 2.7 – Дані для розрахунку

Рік	Обсяг поштових перевезень, млн т	ВВП, млрд доларів	x ²	y ²	xy
2018	123,2	18749	351525001	15178,24	2309877
2019	126,47	15593	243141649	15994,66	1972047
2020	134,4	15276	233356176	18063,36	2053094
2021	190,04	17177	295049329	36115,20	3264317
2022	196,13	17293	299047849	38466,98	3391676

Коефіцієнт кореляції: $R^2 = 0,7109$

Щільність зв'язку тісна.

Оскільки в задачі залежність поліміальна, рівняння регресії має вигляд:

$$y = 625,86x^2 - 3887,9x + 21597$$

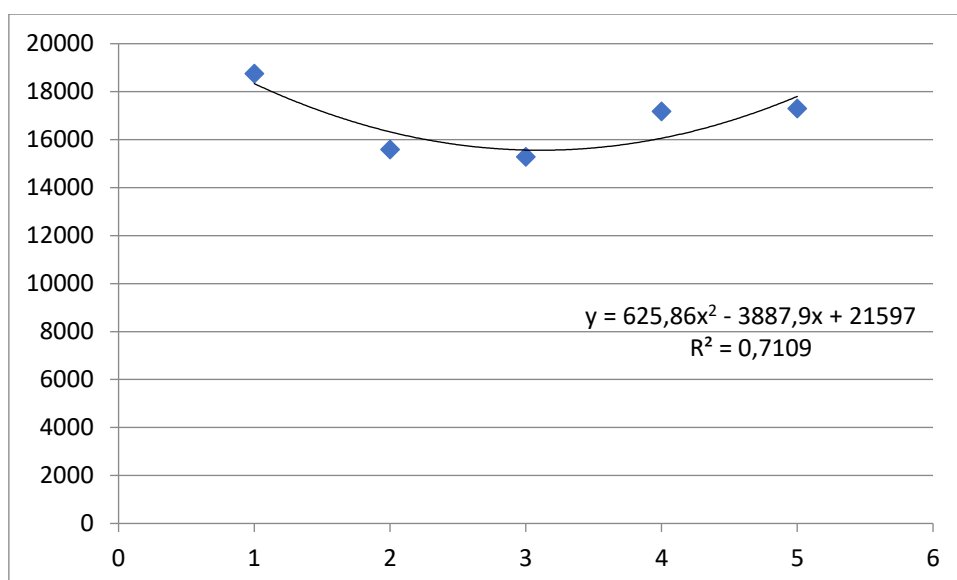

Рисунок 2.3 - Залежність обсягів поштових перевезень від рівня ВВП Європи

Отже, ВВП країни тісно пов'язане з обсягом поштових перевезень в ЄС. Це ми можемо побачити по коефіцієнту кореляції, який дорівнює 0,7109.

Висновки до розділу 2.

ТОВ «Нова Пошта» – великий поштовий оператор зв'язку, який працює на ринку України в кожному регіоні.

ТОВ «Нова Пошта» було створено у 2001 році. Компанія вже довгий час пропонує клієнтам зручні, доступні та якісні послуги: швидку доставку вантажів й кореспонденції по території України та за її межами. Компанія використовує в своїй діяльності нові технології та послуги з доставки товарів (вантажів): склад-склад, двері-двері, склад-двері, двері-склад.

Аналізуючи діяльність ТОВ «Нова Пошта» за 2019-2021 рр. спостерігається збільшення загальної рентабельності. Але треба відмітити, що показник валової рентабельності продаж знизився, у 2019 р. він становив 28,2%, а у 2021 р. 27,5%, це пов'язано з тим, що була проведена неефективна політика ціноутворення.

У результаті зростання у 2019-2021 рр. фінансових результатів від операційної діяльності та чистого доходу від реалізації продукції - операційна рентабельність продаж зростала з кожним роком, у 2021 р. вона становила 27,5%, це на 4,6% більше ніж у 2019 р.

Чиста рентабельність продаж, також зростала з кожним роком, у 2019 р. вона дорівнювала 10,8 %, а вже у 2020 р. – 14,6 %, а рентабельність власного капіталу зросла на 8,3 % за 3 роки та склала 38,5 % у 2021 р.

Отже можна виділити такі види інвестиційний ризиків на ТОВ «Нова пошта»:

1. Ділові – пов'язані з прийняттям неправильних управлінських рішень, у яких знижується ефективність діяльності емітента, як наслідок, дешевшають його активи.

2. Операційні - пов'язані з операціями безпосередньо з активами. Часто операційні ризики виникають у разі неправомірного використання інсайдерської інформації та маніпулювання ринком.

3. Фінансові - пов'язані з фінансовим станом емітента. Погіршення його фінансових показників може позначитися не лише на вартості активів, а й на можливості виплати дивідендів акціонерам.

Кореляційно-регресійний аналіз дозволив визначити, що ВВП країни тісно пов'язане з обсягом поштових перевезень в ЄС. Це ми можемо побачити по коефіцієнту кореляції котрий дорівнює 0,7109.

РОЗДІЛ III. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ЗНИЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «НОВА ПОШТА» ПРИ ВИХОДІ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК

3.1. Розробка рекомендацій виявлення інвестиційних ризиків для «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок

Фінансові ризики можна вирішити різними методами. Шляхами вирішення інвестиційних ризиків можуть бути: уникнення ризику; утримання від ризику; передача ризику; зниження рівня ризику. Уникнення ризику відноситься до уникнення самої події, яка безпосередньо пов'язана з певним ризиком. Однак уникнення ризику для інвестора найчастіше означає відмову від отримання доходу. Зберігати інвестиційний ризик означає залишати його за підприємцем, тобто на його відповідальності.

Тому, залучаючи венчурний капітал, підприємець буде заздалегідь упевнений, що зможе покрити ймовірні втрати венчурного капіталу за рахунок власного капіталу (коштів). Серед способів нейтралізації або зниження ризику можна виділити кілька рекомендацій:

1) уникнення інвестиційного ризику полягає у застосуванні внутрішніх заходів, які повністю виключають певний вид інвестиційного ризику. До таких заходів передусім слід віднести відмову від здійснення дій із дуже високим рівнем ризику;

2) поширеним способом зниження його рівня є страхування фінансових ризиків. Страхування — це особливі економічні відносини. Для чого обов'язкова наявність двох сторін, а саме страхувальника та страховика. За рахунок платежів страхувальника страховик формує грошовий фонд, а саме страховий або резервний фонд. Суть методу страхування полягає в тому, що інвестор готовий частково відмовитися від доходу, щоб уникнути або зменшити ризик.

3) внутрішнє страхування полягає у формуванні страхових резервів для покриття ризикового капіталу у формі резервного фонду;

4) забезпечення високого рівня ліквідності інвестицій. Необхідно, щоб активи інвестиційного проекту мали ринковий попит не тільки з боку проекту. Це гарантуватиме можливість їх продажу у разі припинення інвестиційного проекту та зменшить збитки від виходу з проекту. Як правило, необхідно заздалегідь думати про ліквідність активів інвестиційних проектів;

5) диверсифікація — процес розподілу капіталу, який інвестується між різними об'єктами інвестування, які в свою чергу не пов'язані між собою безпосередньо. Диверсифікація дозволяє уникнути частини інвестиційного ризику при розподілі коштів між видами інвестиційної діяльності;

6) лімітування — це встановлення граничних сум, а саме: витрат, продажів, кредиту тощо. Лімітування є важливим способом зниження рівня інвестиційного ризику і здійснюється шляхом встановлення відповідних фінансових нормативів, тобто лімітів. Перелік лімітів залежить від виду та специфіки ризику, який обмежується;

7) хеджування — передбачає зниження ймовірності інвестиційного ризику за допомогою деривативів. Суть інструменту хеджування полягає у здійсненні зворотних фінансових операцій з ф'ючерсними контрактами та опціонами на біржі. У разі хеджування за допомогою опціону обсяг ймовірних фінансових втрат обмежується рівнем ціни опціону. Оплата премії, тобто за ціною опціону, дає право вибору: здійснити операцію на заздалегідь встановлених умовах або уникнути ризику, відмовившись від неї. Хеджування — це також купівля або продаж похідних цінних паперів з метою зменшення інвестиційного ризику можливих втрат від майбутніх фондових операцій. Контракт, який використовується для страхування від валютних ризиків, називається хеджуванням. Суб'єкт господарювання, який здійснює хеджування, називається хеджером. Інвестори часто змушені приймати рішення, коли остаточні результати невизначені та базуються на неповній інформації. Але якби інвестори мали більш відповідну та правильну інформацію, вони могли б робити кращі прогнози та зменшувати свої інвестиційні ризики. Це робить будь-яку інформацію товаром.

Аналіз макроекономічних показників. Кореляційно-регресійний аналіз залежності обсягів поштових перевезень в ЄС від ВВП ЄС підтвердив гіпотезу про залежність цих двох факторів. Тому при плануванні виходу на ринок нової європейської країни слід проводити детальний аналіз макроекономічних показників, адже це допоможе мінімізувати інвестиційні ризики.

Серед інших шляхів зниження ризиків необхідно визначити професійне складання угод і контрактів між інвесторами, своєчасне складання прав і обов'язків сторін в умовах можливих негативних явищ і конфліктних ситуацій; використання сучасних систем і засобів безпосереднього захисту майна інвестиційного проекту; повноцінне інформаційне забезпечення інвестиційних планів, постійний моніторинг ситуації та різних фінансових справ на ринку, з партнерами та споживачами чи в економіці країни загалом тощо.

3.2. Проект заходів зі зниження інвестиційних ризиків підприємства «Нова Пошта» при виході на міжнародний ринок

Розглянемо найбільш актуальний на даний момент захід зниження інвестиційного ризику - страхування фінансових ризиків є поширеним способом зниження його рівня.

Війна спричиняє значні руйнування, але міжнародне співробітництво може допомогти захистити країну від тяжких наслідків, надаючи фінансову допомогу для відновлення та розвитку.

Війна призводить до руйнування інфраструктури, порушує торговельну та фінансову системи, руйнує економіку країни, переміщує велику кількість людей, усі ці фактори матимуть глибокий і тривалий вплив на економіку України. Для відновлення країни можуть знадобитися роки.

Більшість страхових полісів виключають військові збитки, оскільки вони потенційно занадто великі для страхування.

Приватний і державний ринки страхування обмежені у можливостях перестраховування в Україні і не можуть задовольнити попит. Також не

задовольняються заявки України щодо страхового покриття воєнних ризиків на міжнародних ринках корпоративних страховиків.

Україні вкрай необхідне розгортання механізмів страхування авіаційного сектору та інфраструктурних проектів під час війни та в післявоєнний період, таких як:

1. Страхування політичних ризиків. Забезпечує захист інвесторів від ризику політичної чи військової нестабільності в країні, дозволяє здійснювати інвестиційне фінансування в умовах високого ризику.

Допомагає мінімізувати фінансові втрати через такі події, як невиконання підрядниками своїх платежів або пошкодження товарів, прямо чи опосередковано спричинене військовими діями, у тому числі нетрадиційними (кібератаки).

Страховик погоджується виплатити частину суми кредиту інвестору в разі настання подій, які впливають на можливість успішно завершити проект або отримати прибуток після його реалізації. Дозволити компаніям отримати хоча б часткові збитки.

2. Розподілене фінансування ризиків. Розподіл ризиків інвестицій із третьою стороною, як правило, з урядом або міжнародною фінансовою установою. Страхувальник і третя сторона погоджуються розділити ризики інвестицій, причому третя сторона бере на себе частину ризику в обмін на винагороду.

3. Страхування кредиту. Захист кредиторів від ризику неплатоспроможності позичальників. Дозволяє кредиторам надавати фінансування позичальникам із високим ризиком, не приймаючи на себе весь ризик.

Страховик гарантує виплату частини суми кредиту кредиторам у разі неповернення.

4. Інвестиційні гарантії. Механізм, при якому якщо одержувач інвестиції не виконує зобов'язання, передбачені контрактом, то відповідно до інвестиційної гарантії їх виконує іноземний банк або держава, яка стала інвестиційним гарантом.

5. Міжнародна допомога. Дозволяє фінансувати відбудову інфраструктури в країнах з активними бойовими діями та в післявоєнний час.

Може включати надання коштів для відновлення доріг, мостів та іншої інфраструктури, а також надання технічної допомоги та навчання для місцевих органів влади та громад.

Він реалізується через мультидонорський фонд для покриття неекономічних ризиків для іноземних інвесторів. Дозволяє частково компенсувати страхування воєнних ризиків в країні після закінчення активної фази війни протягом 10-15 років.

Він може відіграти фундаментальну роль у залученні інвестицій в Україну в рамках забезпечення виживання економіки під час війни та її довгострокового післявоєнного відновлення.

Міжнародні механізми страхування капіталу дозволяють потенційним інвесторам з-за кордону отримати доступ до низькоризикових способів інвестування в Україні.

Це створить більш привабливе середовище для залучення інвестицій, що є критично важливим для відновлення інфраструктури країни та, зрештою, відновлення економічної стабільності.

Відродження економіки сприятиме створенню робочих місць, відновленню базових послуг та покращенню рівня життя громадян. Це сприятиме зміцненню миру та стабільності в країні, створенню можливостей для економічного зростання та соціального прогресу.

3.3. Визначення ефективності реалізації проекту

Страхування від ризиків, пов'язаних з війною, є ключовим фактором залучення інвесторів у країну. За прогнозами S&P, збитки від війни в Україні для страхової галузі можуть скласти рекордні 36 мільярдів доларів.

За даними страхових компаній, збитки авіаційної галузі в Україні оцінюються приблизно в 7-10 мільярдів доларів, що робить їх найбільшим випадком авіаційного страхування в історії.

Покриття військових ризиків обмежується переважно лише сферою міжнародних перевезень. Ринок авіаційного страхування досить малий порівняно з багатьма іншими класами страхування.

За оцінками аналітиків, близько 90% ринку військових ризиків для морської та авіаційної техніки застраховано на лондонському ринку.

Умови страхування таких ризиків передбачають загальний ліміт покриття флоту перевізника, який не перевищує \$1 млрд, що дорівнює загальній втраті приблизно десяти широкофюзеляжних літаків.

Страхування низького ризику в мирний час може коштувати менше 1% страхового ліміту, а страхування високого ризику у воєнний час може коштувати більше 25% страхового ліміту. Терміни захисту від ризиків становлять від 12 до 36 місяців, а у сфері будівельної інфраструктури – до 60 місяців.

Ризики безпеки не будуть повністю усунені навіть після закінчення війни, тому залучення іноземних інвесторів потребуватиме страхування та/або гарантійної схеми.

Вартість страхових проектів в авіаційній галузі знаходиться в межах 1-1,5%, оскільки вона працює в умовах жорсткої конкуренції, а рентабельність авіакомпаній, як правило, не перевищує 3-5%. В умовах обмеженості механізмів страхування говорити про швидке відновлення авіатранспорту та майбутню реконструкцію авіаційної інфраструктури неможливо.

Страхування ризиків руйнування чи пошкодження інвестиційних проектів та інфраструктури має бути частиною національної програми реконструкції.

За оцінками UkraineInvest, до 2024 року Україні буде потрібно близько 5 мільярдів доларів страхування військових ризиків. Україна вже почала переговори з низькою міжнародною фінансовою структурою, яка має досвід і механізми страхування військових ризиків.

До них належать Агентство гарантування інвестицій (MIGA), DFC та інші міжнародні установи, які включають двосторонні угоди між країнами та інвесторами.

Тому у зв'язку з постійними обстрілами, ракетними влученнями в склади ТОВ «Нова Пошта Делівері» можливе укладання договору з MIGА, який покриває страхування капіталу до 90%, або DFC - до 85%. Вони є найбільшими постачальниками страхування політичних і військових ризиків у країнах, де приватні перестраховики не наважуються працювати.

Висновки до розділу 3.

Розглянемо найактуальніший на даний момент захід зі зниження інвестиційний ризиків - страхування фінансових ризиків є поширеним способом зменшення його рівня. В зв'язку з постійними обстрілами, влучанням ракет в складські приміщення ТОВ «Нова Пошта Делівері» рекомендується заключити договір з MIGА, яка покриває страхування капіталу до 90%, або DFC – до 85%. Вони є найбільшими провайдерами страхування політичних та воєнних ризиків в країнах, де приватні перестраховальники не наважуються працювати.

ВИСНОВКИ

Дослідження та аналіз ризику інвестиційної діяльності більшою мірою залежать від характеру передбачуваних ризиків, ймовірності їх виникнення та ступеня впливу на ефективність реалізації проекту.

Критеріями вибору інвестиційної альтернативи застосовують такі показники, як прибуток, собівартість, рентабельність, точка беззбитковості проекту. Найбільш практично застосовною у сучасній економічній ситуації реалізації інвестиційних проектів, мій погляд, є комбінація методів оцінки ризику залежно від цілей аналізу, типу інвестиційного проекту, характеру оцінюваних ризиків.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що основним інструментом аналізу ризику є комплексне обґрунтування інвестиційного проекту, який включає процедури з ідентифікації ризиків, процедури розрахунку та оцінки ризиків, їх мінімізації та контролю за допомогою прийняття оперативних рішень.

ТОВ «Нова Пошта» – великий поштовий оператор зв'язку, який працює на ринку України в кожному регіоні.

ТОВ «Нова Пошта» було створено у 2001 році. Компанія вже довгий час пропонує клієнтам зручні, доступні та якісні послуги: швидку доставку вантажів й кореспонденції по території України та за її межами. Компанія використовує в своїй діяльності нові технології та послуги з доставки товарів (вантажів): склад-склад, двері-двері, склад-двері, двері-склад.

Аналізуючи діяльність ТОВ «Нова Пошта» за 2019-2021 рр. спостерігається збільшення загальної рентабельності. Але треба відмітити, що показник валової рентабельності продаж знизився, у 2019 р. він становив 28,2%, а у 2021 р. 27,5%, це пов'язано з тим, що була проведена неефективна політика ціноутворення.

У результаті зростання у 2019-2021 рр. фінансових результатів від операційної діяльності та чистого доходу від реалізації продукції - операційна рентабельність продаж зростала з кожним роком, у 2021 р. вона становила 27,5%, це на 4,6% більше ніж у 2019 р.

Чиста рентабельність продаж, також зростала з кожним роком, у 2019 р. вона дорівнювала 10,8 %, а вже у 2020 р. – 14,6 %, а рентабельність власного капіталу зросла на 8,3 % за 3 роки та склала 38,5 % у 2021 р.

Отже можна виділити такі види інвестиційний ризиків на ТОВ «Нова пошта»:

1. Ділові – пов'язані з прийняттям неправильних управлінських рішень, у яких знижується ефективність діяльності емітента, як наслідок, дешевшають його активи.

2. Операційні - пов'язані з операціями безпосередньо з активами. Часто операційні ризики виникають у разі неправомірного використання інсайдерської інформації та маніпулювання ринком.

3. Фінансові - пов'язані з фінансовим станом емітента. Погіршення його фінансових показників може позначитися не лише на вартості активів, а й на можливості виплати дивідендів акціонерам.

Кореляційно-регресійний аналіз дозволив визначити, що ВВП країни тісно пов'язане з обсягом поштових перевезень в ЄС. Це ми можемо побачити по коефіцієнт кореляції дорівнює 0,7109. Таким чином компанії слід орієнтуватися на тенденції зміни ВВП у Європі для того, аби мінімізувати інвестиційний ризик при виході на ринки нових європейських країн.

Розглянемо найактуальніший на даний момент захід зі зниження інвестиційний ризиків - страхування фінансових ризиків є поширеним способом зменшення його рівня. В зв'язку з постійними обстрілами, влучанням ракет в складські приміщення ТОВ «Нова Пошта Делівері» рекомендується заключити договір з MIGА, яка покриває страхування капіталу до 90%, або DFC – до 85%. Вони є найбільшими провайдерами страхування політичних та воєнних ризиків в країнах, де приватні перестраховальники не наважуються працювати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.2001 (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29.
2. Закон України «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» від 23.12.1998 р. № 351- IX [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/351-14>
3. Закон України «Про порядок ліцензування експорту товарів» від 09.09.2009 р. № 991. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua>
4. Закон «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 2014 року N 334/94 - ВР: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http : www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
5. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» № 2164-VIII від 05 жовтня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).
6. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
7. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.06.2016 №1405-VIII – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
8. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 2012. - № 44-45. - № 46-47. - № 48. - Ст. 552
9. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.

10. Аль-Оста Салім Абдуль-Азіз. Трикомпонентна модель експортної діяльності підприємства / Аль-Оста Салім Абдуль-Азіз // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – №1 (45). – С. 213-220.
11. Андрійчук Ф.К. Фінансування зовнішньої торгівлі: суть, особливості, джерела / Ф.К. Андрійчук // Ринок цінних паперів України. – 2010. – №3-4. – С. 3-8.
12. Андрушків Б. М. Модернізація підприємств як конкурентна перевага організаційно-економічного розвитку / Б. М. Андрушків // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 198-203.
13. Бабайлов В.К. Менеджмент: наука и практика: учебник / В. К. Бабайлов. – Х.: ХНАДУ, 2015. – 275 с.
14. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика / О.Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 328 с.
15. Батракова Т. І. Сутність поняття "економічна ефективність" діяльності підприємства в ринкових умовах / Т.І. Батракова. - Науковий вісник ПУЕТ. – 2015. – № 1 (1). – С. 172 – 178.
16. Батченко Л. В. Механізм управління експортно-імпортними операціями підприємства / Л. В. Батченко, К. Є. Мойсеєнко, Ю. І. Константинова // Сучасні проблеми державного управління різним сферами і галузями економіки: зб.наук.пр. ДонДУУ. – Донецьк: ДонДУУ. – 2013. – Т.ХІV. – Державне управління. - № 257. – С. 27 - 40.
17. Батченко Л. В. Механізм управління зовнішньоекономічними операціями на підприємстві / Л.В. Батченко, К.Є. Мойсеєнко // Механізми розвитку і безпеки економіки та суспільства : моногр. - Харків : вид-во НТМТ. - 2015. - С. 172-182.
18. Безручко О. О. Торгівельне посередництво як особливий вид підприємницької діяльності на ринку товарів та послуг / О.О Безручко // Економічні науки. Економіка підприємства, 2010. – 235 с.
19. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна

монографія / за ред. Слатвінського М.А. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. – С. 151–156.

20. Білецька К. Ю. Сутність категорії "Економічна ефективність виробництва" / К.Ю Білецька // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2014. – № 150. – С. 74–81.

21. Бобирєв Д.Б. Конкурентні переваги і їх зв'язок з інноваційною діяльністю і конкурентоспроможністю підприємства [Електронний ресурс] / Д. Б. Бобирєв // Наукові вісті Дніпровського університету. – 2013. – № 10. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>

22. Бондар О. Л. Право Європейського Союзу: навч. посіб. / Л. О. Бондар, Г. В. Бредова, А. О. Вакуленко // за ред. Р. А. Петрова. – [4- те вид., змін. і доповн.]. – К. : Істина, 2011. – 376 с.

23. Бондарєва Т. І. Оцінка ефективності експортної діяльності підприємства / Т.І. Бондарєва, А.І. Осадчук // Економіка та управління підприємствами: проблеми теорії та практики. – 2011. – № 3(15). – С. 91-94.

24. Бочковський А. П. Менеджмент, маркетинг і логістика: навч. посіб / А.П. Бочковський, Н. Ю. Сапожнікова // – О.: Економічна література, 2016. – 225 с.

25. Бочкарьова Т. О., Кулинич Р. О., Пігуль Н. Г. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. / Економіка і суспільство. – 2017. – № 10. – С. 188-193.

26. Брояка А. А. Оцінка та шляхи підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства / А.А. Брояка // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – Полтава, 2012. – №5. Том 2. – С.46-51.

27. Буряк В.Г., Захарченко Л.А., Орлов В.М., Спільна Н.П. Економіка поштового зв'язку – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова. – 2012. – 544 с.

28. Вакульчик О. М. Аналіз ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства // О.М. Вакульчик, Д.П. Дубицький // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка. – 2012. – №2. – С. 75-82.

29. Вакульчик О. М. Діагностика зовнішньоекономічної діяльності підприємств / О.М. Вакульчик, О.О. Книшек // Вісник Академії митної служби України. Серія: Економіка. – 2014. – № 2. – С. 91-98. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsue_2014_2_15.pdf

30. Васильців Т. Г. Конкурентні переваги підприємства та обґрунтування стратегії їх забезпечення / Т.Г. Васильців, Н.Я. Кравчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 23 (2). – С. 208-213.

31. Васюк Т. В. Методи дослідження та визначення економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 131–136.

32. Величко Є.І. Сучасні підходи до розуміння сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства» / Є.І. Величко // Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. – 2015. – № 2. – С. 221-227.

33. Волкова І. А. Методика аналізу експортно-імпортних операцій в діяльності підприємств / І.А. Волкова, І.В. Гірчук // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 3 (53). – С. 53-55.

34. Волкова, І. А. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / І. А. Волкова, М. В. Реслер, О. Ю. Калініна – К. : ЦУЛ, 2016. – 301 с.

35. Гаркуша О. А. Оцінка ефективності експортної діяльності виробничих підприємств [Електронний ресурс] / О.А. Гаркуша. – Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/publ2003/fem/garkusha.pdf>

36. Гвоздецька І.Б. Тенденції зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств: маркетинговий аспект / І.Б. Гвоздецька // Економіст. – 2017. – № 9. – С. 31-37.

37. Герєга Г. Ф. Концептуальні засади ефективності функціонування сучасних економічних систем. Ефективність державного управління / Г.Ф. Герєга // Економіст. – 2014. – № 38. С. 490–496.

38. Гетьман О. О. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал – Київ: Центр учбової літератури. – 2010. – 488 с.
39. Гонтарева І. В. Умови формування та властивості системної ефективності діяльності підприємства / І.В. Гонтарева // Економіка розвитку. – 2014. – № 4. С. 79–82.
40. Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – 240 с.
41. Горбонос Ф.В. Економіка підприємств: підручник / Ф.В. Горбонос, Г.В. Черевко, Н.Ф. Павленчик, А.О. Павленчик. – К.: Знання, 2010. – 463 с.
42. Горелкіна С.Б. Операційний менеджмент в галузі зв'язку: навч. посіб. / С.Б. Горелкіна та ін. // – Одеса: ОНАЗ, 2011. – 311 с.
43. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П. Гребельник // – 4-те вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 452 с.
44. Гринишин Г. М. Методика аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств / Гринишин Г.М. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2014. – №1 (28). – С.63-73.
45. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства / В. І. Гринчуцький // – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.
46. Гриньова В.М. Фінанси підприємств в схемах: навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2014. – 211 с.
47. Грицюк Е.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / Е.О. Грицюк. – К.: Дакор, 2016. – 303 с.
48. Грущинська Н. М., Антоненко К. В. Інкотермс як головний документ регулювання базисних умов поставки при управлінні експортноімпортними операціями підприємства України з урахуванням європейських стандартів. Вісник Академії митної служби України. – 2009. № 1. – С. 93–100.
49. Гузенко Г. М., Гайдученко Ю. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: сутність, економічний механізм її розбудови, особливості. Вісник

Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. – № 3. – С. 77–89.

50. Дерев'янка Ю. М. Удосконалення методичних підходів до аналізу економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Ю.М. Дерев'янка, О.А. Лукаш // Механізм регулювання економіки. – 2011. – №4. – С. 104-108.

51. Мертенс О.В. Управління ризиками бізнесу, 2011. – С. 28-34.

52. Інформація про підприємство: Режим доступу: <https://static.novaposhta.ua/sitecard/misc/doc/Фінансова%20звітність%202019.pdf>

ДОДАТКИ

Додаток А
Організаційна структура підприємства «Нова Пошта»

